

Recenzja
osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych i
popularyzujących wiedzę w tym rozprawy habilitacyjnej pt. *System*
***polityczny współczesnych Włoch. Dynamika zmian*, (wyd. Uniwersytetu**
J. Kochanowskiego, Kielce 2019) stanowiących podstawę do wystąpienia
o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w
dyscyplinie nauk o polityce dr Rafała Dudały

Jako recenzent dokonam oceny w oparciu o Rozporządzenie MNiSW z dnia 1 września 2011 r. Dz.U. Nr 196. poz. 1165 w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz na podstawie przedłożonej dokumentacji: autoreferatu, wykazu osiągnięć naukowo-badawczych, przedłożonej monografii pt. *System polityczny współczesnych Włoch. Dynamika zmian* oraz pozostałego dorobku naukowego.

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym... (Dz. U. 2003, Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) Habilitant powinien spełnić następujące kryteria: *Do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe ..., uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, **stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej ...** oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową.*

1. Informacje ogólne

Dr Rafał Dudała jest absolwentem: Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Kielcach (2000 mgr filologii polskiej), Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie (2005), oraz Istituto «Redemptor Hominis», Pontificia Università Lateranense w Rzymie (licencjat nauk społecznych 2010). W latach 2010-2013 Habilitant odbył studia doktoranckie, w zakresie nauk społecznych, w Istituto «Redemptor Hominis», Pontificia Università Lateranense w Rzymie. Na podstawie dysertacji doktorskiej *La nozione della libertà religiosa nella dichiarazione «Dignitatis humanae». Una riflessione sulla società e sulla cultura contemporanea*, przygotowanej pod kierunkiem prof. Flavio Felice (Włochy) oraz promotorów pomocniczych prof. Philippe Chenaux (Szwajcaria) oraz prof. Rocco Pezzimenti (Włochy) w 2015 r. uzyskał stopień doktora teologii (Dottorato in Sacra Teologia, specializzazione: dottrina sociale della Chiesa). Praca doktorska była poświęcona zagadnieniom wolności religijnej, laickości, sekularyzacji i globalizacji we

współczesnym społeczeństwie i kulturze. W grudniu 2015 r. Rada Wydziału Teologicznego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II nostryfikowała stopień doktorski.

Od 2013 r. dr R. Dudała rozpoczął zatrudnienie na stanowisku nauczyciela akademickiego (na podstawie umowy zlecenia) w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim i prowadzi zajęcia dydaktyczne. Od 2016 r. jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach na Wydziale Prawa, Administracji i Zarządzania w Kielcach, najpierw w Instytucie Zarządzania a od 2017 r. w Instytucie Polityki Międzynarodowej i Bezpieczeństwa w Zakładzie Cywilizacji Europejskiej.

2. Ocena rozprawy habilitacyjnej

Jako główne osiągnięcie naukowe, stanowiące podstawę wniosku habilitacyjnego, dr Rafał Dudała wskazał monografię *System polityczny współczesnych Włoch. Dynamika zmian*, (wyd. Uniwersytetu J. Kochanowskiego, Kielce 2019) s.289 (wraz z bibliografią i aneksami).

W rozprawie habilitacyjnej dr R. Dudała podjął się istotnego problemu badawczego, mierząc się nie tyle z analizą samego systemu politycznego Włoch, co biorąc (i to koniecznie) pod uwagę anturaz przemian i określonych procesów dynamizujących zmiany systemu politycznego - tego szczególnego diagnozowanego przypadku (państwa). Znana jest przecież bardzo dobrze metodologia badań nad państwem współczesnym, a szczególnie pisząc – nad systemem politycznym. W takim klasycznym ujęciu nie ulega wątpliwości, że badający powinien odwołać się do systemowych i instytucjonalnych perspektyw poznawczo-eksplanacyjnych. Mam tu na myśli m.in. koncepcję państwa w ujęciu chociażby Graeme Gill, który wskazuje na fakt, że *wysoki poziom zdolności adaptacyjnej jądra decyzyjnego państwa wynika, nie tylko z samej istoty tego państwa, ale staje się pragmatycznym sposobem reagowania i kooperacji segmentalnej w ujęciu funkcjonowania poziomów lokalnego i regionalnego – ich dyspersji* (Preface xi). Oznacza to, że współczesna debata nad naturą państwa ma swoje konotacje wewnątrz strukturalne i organizacyjne, ale także delimitacje w sensie oddziaływania na opinię publiczną, czy też wprost mówiąc na zróżnicowane w swoim temperamencie grupy zinstytucjonalizowane i nieformalne. Takie założenie przyświeca zdecydowanie autorskiej koncepcji rozprawy, w której to jednoznacznie mamy do czynienia z tzw.

konkluzywnym podejściem, jeżeli chodzi o badania nad ewolucją systemu politycznego Włoch. To naprawdę zdecydowanie dobre podejście do współczesnych badań nad systemem politycznym, bowiem wyróżnione determinanty polityczne, ekonomiczne, społeczne oraz religijne mają niebagatelny wpływ na obrót systemowych rozwiązań (rozd. III). W zasadzie ta część pracy nadaje pozostałym równie dobrze skomponowanym rozdziałom nieukrywanej dynamiki. Jest momentem zwrotnym jasno skonkretyzowanych i dobrze zdefiniowanych kategorii, pojęć i ogólnie rzecz ujmując treści m.in. rozdziału I. W tej początkowej części pracy mamy do czynienia z adekwatną i politologicznie uzasadnioną nomenklaturą stanowiącą wątek do dalszych rozważań. Przykładowo przytoczone dane poświęcone dynamice systemu partyjnego Włoch po II wojnie światowej, oraz oparcie ich na bazie źródeł włoskojęzycznych stanowią można by rzec korzystne z naukowego punktu widzenia wprowadzenie do badań nad systemem partyjnym, a więc opartym na analizie mechanizmów sprzęgających *wejście i wyjście* (s. 63). Ponadto Autor wykazuje się erudycją w zakresie opisu zmian jakie dotknęły II Republikę. Odwołuje się tutaj w rozdziale II do reform konstytucyjnych, a także wskazuje na społeczne odniesienia w przypadku wdrażania regulacji. W rozdziale III pojawia się istotne dla włoskiego temperamentu wskazanie na temat wolności religijnej, bowiem *jednorodny katolicki charakter Włoch wymaga weryfikacji, choćby z uwagi na rosnącą liczbę zarówno osób deklarujących się jako niewierzący, jak i wyznawców religii niekatolickiej* (s.164). Zresztą na tej samej stronie Habilitant wskazuje, że *stosunki na linii Kościół – państwo od zawsze budziły w społeczeństwie włoskim skrajne emocje*. Rozdział IV recenzowanej monografii, choć wydawałoby się że mógłby nieco odstawać od dotychczas prezentowanych rozważań, to faktycznie je spaja, organizuje narrację, gdyż Autor właśnie w tym miejscu udowadnia, że dyskusja nad współczesnymi przeobrażeniami państwa demokratycznego ma ładunek zmienny i obarczony jest wieloma *wyładowaniami*. Zaliczyć do nich można tzw. nowe zjawiska we włoskiej praktyce politycznej, w zakresie analiz zachowań wyborczych, diagnozy oblicza populizmu włoskiego czy konsekwencji procesów migracyjnych. Interesujące w tym ujęciu staje się *jednocześnie paradoksalne połączenie mentalnego włoskiego dolce vita z politycznymi perturbacjami* (s. 2013). W zakończeniu Habilitant przedstawia nadzwyczaj interesujące wnioski badawcze, niewolne jednak od koniecznych w tym przypadku rekapitulacji i co ważne otwierając kolejny wątek w zakresie dalszych badań nad krajobrazem systemu politycznego państw współczesnych. Oznacza to, że

przedstawiona monografia może być także traktowana jako pewien przyjęty model badania (paradygmat) wraz z przedstawionymi determinantami wewnątrz systemowymi, ale obecnie z całą pewnością i około systemowymi – społecznymi, kulturowymi czy gospodarczymi.

Przedstawiona monografia nie budzi żadnych zastrzeżeń, co do zastosowanych metod badawczych wraz z perspektywami zarysowanymi w formie hipotez i pytań. Treść pracy wykracza poza klasyczny schemat identyfikacji, bowiem mamy tu do czynienia z nowatorskim sposobem ujmowania systemu politycznego na przykładzie konkretnym – Włoch. Jest to nietuzinkowe i wręcz pożądane zadanie politologiczne, oparte na wspomnianym klasycznym sposobie konceptualizacji, jak i nietradycyjnym - zdecydowanie koniecznym ujęciu państwa i jego systemu. Chodzi tu o wzięcie pod uwagę nie tylko zmian reżimu politycznego w sensie regulacyjnym, ale także społecznym, kulturowym czy wyznaniowym. Należy też w tym miejscu dodać, że odwołanie się do państwa, jakim są Włochy było wyzwaniem ponad miarę, gdyż włoski model państwowości nie tyle co jest unikatowy, co przede wszystkim mocno *uwikłany* historycznie, *gdyż procesy racjonalizacyjne w systemie politycznym w dużej mierze wynikały ze zmiany politycznej (aksjologicznej), zdecydowanie protekcyjnej w stosunku do pozycji administracji centralnej z oddziaływaniem szczególnych elit ekonomicznych* (Michael Keating). Przedstawiony problem badawczy został zatem prawidłowo rozwiązany i rozprawę uznaję za wyróżniającą.

2.1 Ocena dorobku naukowego oraz aktywności dydaktycznej i organizacyjnej

Dorobek naukowy Habilitanta po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje: 2 monografie (jedna z nich współautorska), 5 artykułów naukowych, 3 rozdziały w pracach zbiorowych, 2 redakcje monografii zbiorowych, 1 tłumaczenie i redakcję w j. polskim.

Przedmiotem badań dr Rafała Dudały (jak podaje w autoreferacie Autor) jest: system polityczny współczesnych Włoch w kontekście zmian na pograniczu kultury politycznej, struktur społecznych i mechanizmów ekonomicznych, przywództwo elit, współczesny populizm, modyfikacje systemu wyborczego i przemiany społeczno-kulturowe.

3.1. Osiągnięcia naukowo-badawcze Habilitanta po doktoracie

1. Autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Journal Citation Reports (JCR) lub na liście European Reference Index for the Humanities (ERIH):

Habilitant jest autorem dwóch artykułów: *Italian Catholicism in the Face of Contemporary Socio-political Challenges. An Attempt to Analyse*, „Political Science Review. Przegląd Politologiczny”, nr 1; *Leadership in the Time of Populism: selected examples of Italian political leaders*, „Political Preferences” nr 21, s. 55-70.

brak informacji o cytowaniach

2. Autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych:

Monografia pt. *System polityczny współczesnych Włoch. Dynamika zmian* – wskazana jako główne osiągnięcie naukowe.

Monografia pt. (2019), *Spółczesność w obliczu zmian. Przeobrażenia polityczno-kulturowe w Hiszpanii i we Włoszech*, Dudala R., Kasińska-Metryka A. Kielce: Wydawnictwo UJK, ISBN 978-83-7133-750-5

Oraz autorstwo 6 artykułów w czasopismach naukowych, 3 rozdziałów w pracach zbiorowych.

3. Kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach:

Habilitant kierował projektem *Modernizacja a zmiana społeczna na przykładzie Włoch i Hiszpanii. Badania porównawcze* (nr 614/599), oraz był wykonawcą trzech projektów: *Konflikty kulturowe jako czynniki ewolucji cywilizacji zachodniej* (nr 614/618) finansowany przez MNiSW; *Mniejszość Białoruska w Polsce. Badania tożsamości i jej społecznych, politycznych oraz kulturowych wyznaczników (na przykładzie wybranych gmin w województwie podlaskim)* (projekt od 2019 r.); oraz *Między Wschodem a Zachodem. Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa państw euroazjatyckich w XXI wieku* (nr 614/625).

Wyniki badawcze realizowanych grantów dr R. Dudala zaprezentował w postaci artykułów w czasopismach naukowych oraz w formie rozdziałów w monografiach.

4. Międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową:

brak informacji

5. Wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach i odbyte staże krajowe lub zagraniczne:

Wyniki badań Habilitant prezentował na ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach organizowanych w Polsce i zagranicą (wykaz referatów

prezentowanych na konferencjach). Biorąc pod uwagę krótki okres zatrudnienia na uczelni (2016 r.) dr R. Dudała jego aktywność w popularyzacji nauki należy uznać za imponującą.

Z przedstawionych informacji wynika – wszystkie referaty wygłoszono w języku polskim (Uniwersytety: Warszawski, Białostocki, Szczeciński, UKSW, Zielonogórski, Warmińsko-Mazurski, Adama Mickiewicza w Poznaniu)

Dr Rafał Dudała współpracuje z włoskimi uniwersytetami: Università Lateranense, Università Gregoriana, Università Sapienza, Università Tuscia oraz ośrodkami badawczymi w Rzymie: Area internazionale di ricerca Caritas in Veritate i Mediolanie: Centro Studi e Ricerche Tocqueville-Acton, ponadto z Komitetem Naukowym Fundacji Gravissimum educationis. Będąc uczestnikiem projektu badawczego *Democrazia e Universalismi: le Sfide Educative* uczestniczył w serii zagranicznych seminariów naukowych w cyklu *Democrazia e implicazioni educative* kierowanym przez prof. Guy-Réal Thivierge z Kanady. Habilitant odbył liczne zagraniczne staże i pobyty studyjne: 2008-2013, Rzym, Istituto Redemptor Hominis, Pontificia Università Lateranense; 2010 Londyn, Callan School London, 2011 New Britain, Central Connecticut State University, 2017-2019 Rzym Pontificia Università Lateranense, Università Sapienza, Pontificia Università Gregoriana, 2018 Viterbo, Università degli Studi della Tuscia.

Podsumowując, dorobek naukowy oceniam pozytywnie, Habilitant spełnia wymagania stawiane i sugerowane przez ustawodawcę. Publikacje naukowe ilościowo można uznać za **wystarczające**, ich waga gatunkowa **jest** szczególnie duża. Z naukowego punktu widzenia dorobek ten **jest** imponujący (biorąc pod uwagę krótki czas od uzyskania stopnia doktora) i stanowi twórczy **wkład do wiedzy dyscypliny nauk o polityce i administracji**. Należy w tym miejscu jeszcze wskazać, że Habilitant posiada dobry warsztat naukowy, jego publikacje nie mają charakteru przyczynkarskiego. Zawsze odnoszą się do istotnych zagadnień, a co ważne podejmowana w nich problematyka jest po pierwsze rzeczowa, a po drugie o dyskursywnym walorze.

6. Osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzowania nauki:

Dr Rafał Dudała posiada istotne osiągnięcia dydaktyczne oraz w zakresie popularyzowania wiedzy.

Habilitant łączy badania naukowe z dydaktyką, wykładając według programów autorskich: naukę o państwie; naukę o państwie, prawie i polityce; teorię polityki; psychologię polityki; system polityczny państw śródziemnomorskich; oraz prowadzi seminarium licencjackie. W ramach seminarium studenci przygotowują prace z zakresu systemów politycznych, transformacji społecznych i marketingu politycznego. Jest członkiem Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia na kierunku politologia, wiceprzewodniczącym Zespołu ds. umiędzynarodowienia nauki oraz członkiem zespołu przygotowującego wniosek o uruchomienie II stopnia studiów na kierunku „stosunki międzynarodowe”.

Ponadto (RD) wykładał w: Università degli Studi della Tuscia w Viterbo (Włochy) w Dipartimento di Economia, Ingegneria, Società e Impresa (DEIM) dla studentów kierunku scienze politiche e delle relazioni internazionali; prowadził zajęcia: theory of politics: political system – comparison of Polish and Italian solutions; contemporary socio-political and religious-cultural processes; religion and politics against a background of the challenges of the modern world.

Habilitant pełni funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Iwony Romaniec, która przygotowuje dysertację doktorską pt. *Dyskurs publiczny na temat roli i miejsca kobiety w życiu społecznym. Analiza na podstawie wybranej prasy katolickiej w Polsce w latach 2015-2019* pod kierunkiem prof. dr hab. Agnieszki Kasińskiej-Metryki (wszcz. przewodu 21 września 2018 Rada Wydziału Prawa, Zarządzania i Administracji Uniwersytetu J. Kochanowskiego).

Ponadto dr R. Dudała współpracuje ze studentami pełniąc opiekę naukową Studenckiego Koła Naukowego Diverso. Moderuje działalność, która służy poznaniu języka, kultury i bieżących problemów państw obszaru basenu Morza Śródziemnego poprzez spotkania dyskusyjne z zaproszonymi gośćmi, animację życia kulturalnego oraz działalność na rzecz osób wykluczonych społecznie oraz realizację projektów miejskich związanych z przełamywaniem stereotypów kulturowych, poznawaniem odmienności, wolontariatem. Dr R. Dudała jest również opiekunem roku na kierunku studiów stosunki międzynarodowe. Pełni funkcję pełnomocnika dyrektora ds spraw studiów podyplomowych, współtworzył i kieruje studiami podyplomowymi Wizerunek i PR.

7. Współpraca z instytucjami i organizacjami oraz działalność społeczna:

Dr R. Dudala wykazał się również osiągnięciami we współpracy z otoczeniem zewnętrznym uczelni: jest aktywnym członkiem Polskiego Towarzystwa Marketingu Politycznego. W 2018 r. był współorganizatorem i sekretarzem XVII Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej Polskiego Towarzystwa Marketingu Politycznego *Fashion politics. Strategiczne kierunki marketingu politycznego* współorganizowanej przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet Wrocławski. W bieżącym roku jest współorganizatorem kolejnej konferencji poświęconej zagadnieniu kłamstwa w polityce.

Jest współtwórcą Uniwersytetu Edukacji Obywatelskiej otwartego uniwersytetu adresowanego do szerokiego kręgu uczniów szkół średnich, studentów i absolwentów oraz osób starszych.

Zorganizował 60 spotkań dyskusyjnych w Krakowie, Kielcach, Staszowie i Busku-Zdroju dla ogólnopolskiego środowiska przedsiębiorców nt. etyce w biznesie.

Przygotował polskie wydanie książki *Etyka i biznes*, tłumaczenie i opracowanie (2018).

Prowadzi warsztaty dla samorządowców województwa świętokrzyskiego dotyczące m.in. przywództwa w samorządzie, etyki zawodu polityka oraz skutecznego zarządzania.

Prowadził wykłady otwarte dla: Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego *Kościół i/czy polityka* - 2016 r.; Odolanowskiego Towarzystwa Kulturalnego w ramach Międzynarodowej konferencji naukowej *Język, kultura i literatura* - 2016 r.; Świętokrzyskiego Sztetla – 2015; WSD w Kielcach *Declaratio de libertate religiosa jako kontrapunkt dla dyskusji wokół recepcji II Soboru Watykańskiego* - 2015 r. Ponadto dr R. Dudala popularyzuje naukę w lokalnych mediach: TVP Kielce; Radio Kielce; Radio eM Kielce.

8. Współpraca z czasopismami naukowymi i recenzowanie publikacji w czasopismach:

Habilitant pełni funkcje w redakcjach czasopism naukowych: sekretarz działu *Theory of Politics'* czasopisma *Polish Political Science Yearbook*, kierownik sekcji *Religia i polityka* w *Roczniku Politologicznym*. Od 2013 r. jest członkiem zespołu redakcyjnego *Kieleckich Studiów Teologicznych* oraz jest kierownikiem działu

ponadto jest kierownikiem naukowym redakcji studenckiego czasopisma *Obecni: w religii, społeczeństwie i kulturze*. Jest członkiem zespołu stałych współpracowników *Więzi*.

9. Ocena końcowa

Główne osiągnięcie naukowe w postaci monografii habilitacyjnej pt. *System polityczny współczesnych Włoch. Dynamika zmian* w pełni oceniam pozytywnie, praca wnosi wkład w rozwój dyscypliny – nauk o polityce w szczególności do systemów politycznych.

Dr Rafał Dudała zrealizował poważne zdanie badawcze i - de facto – stanowi konsekwentne uwieńczenie dotychczasowych badań naukowych.

Dorobek naukowy Habilitanta świadczy o jego dojrzałości badawczej, erudycji oraz opanowanym warsztacie badawczym.

Dokonania dydaktyczne i organizacyjne są przekonujące i imponujące.

Mamy do czynienia z politologiem, albowiem Habilitant stosuje metodologię nauk o polityce, prezentuje wyniki badań na politologicznych konferencjach naukowych, łączy badania naukowe z dydaktyką i popularyzacją wiedzy nie tylko w środowisku naukowym, ale również zewnętrznym poza akademickim.

Zgodnie z przepisami art. 18 A ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym... (Dz. U. 2003, Nr 65, poz. 595 z późn. zm.) wnoszę o kontynuowanie postępowania habilitacyjnego oraz opowiadam się za nadaniem Panu Doktorowi Rafałowi Dudale stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji.

